

עין משפט
גר מצוה

בו א מיי פֿיט מהל' מירות הליים ופיז מהל' קרבן פסח הלי"ה ופי"ח מהל' אבות הטומאה הלי"ג:

בו ב מיי פיו מהל' מירות הלי"ט:
בה ג מיי שס הלי"ח:
בב ד מיי פי"ד מהל' אבות הטומאה הלי"ג:

גוסחת הריב"ן

אן דלמר ר"א דכל לאחר מלחמ: בן דסורא את טולן דבתר כ"י ג] ג' ד' היכא דניטמא: ה' כמי שנודע לו קודם הנחת קרבנותיו דמי וסותר והכי אמר רבא ת"ש אס עד שלג גילח וקא פסיק ומני בין שניטמא לפני מלאת כ"י: ווא"ו: [ז' דנדע לפני: ח] וקא משמע לן ממני דל"ש: ט] לענין תרומה: י] טעור שמה בין חטור הפרקים של אבר ואבר בער ואפילו לתרומה טעור הס"ד: יא] יגע ולא יסיט: יב] כנפחים אצל טעון או רכוב אפילו כ"י: יג] פסח ואפי' שש מקום לעבור כ"י שצבר עשו פסחיה: יד] ויכול אדם:

פ'י הרא"ש

גילוח (א"י) (א) (חסר כאן בכ"י). אס עד שלא גילח בין כך ובין כך סותר דאוקמי כר"א מביעא ליה אס וסותר ל' או ד': אמר רבא ה"ש וכו', היכי דמי אי דאיתידע ליה תוך מלאה צריך למימר כיוון שהטומאה והידיעה היתה תוך מלאה פשיטא דסותר: אלא לאחר מלאה ושי"מ דסותר. ודאית' לא גמר רבא פשיטותיה דרבא ומפריש' גמי בעי' דרמי בר חמא: ועדיין תבעי לך כולו סותר או ד': סותר דפי' דמתני' מביעא ליה: ושקיל וטרי לתמוא לפ' ביעיא דרמי בר חמא. אי לרבנן גנדע לו אחד מלאת קודם הבאת קרבנותיו: פשיטא דכולו סותר מדרבנן כדאמר לעיל פ"ג: ואי לר"א הא אמר כל א' מלאת סותר ד': הי"א אוליב אתר מלאת והאי לפני מלאת הוה. והשתא מפרשה בעיא דרמי בר חמא וממתני' ליבא למשפט: וה"ה דנצי למבעי אוליבא דרבנן אי בתר טומאה אולי' וסתר סתר הותרה ומביא קרבן טומאה בריבן נזי' טמא או בתר ידיעה אולי' ולא מתר אלא מדרבנן. אלא משום דאוקי' מתני' דאס שלא גילח כר"א ומביעא ליה פירוש דמתני' ג) ופשיטא ליה אליבא דר"א וה"ה לרבנן: ומניה מדתקני בין כך ובין כך סותר ולא מיפלגי בין טומאה שבתוך מלאת לטומאה שלאחר מלאת אלא קתני סותר בסתם אלאמא דין א' להם דכמו שנודע לו אחד שלפני מלאת שי"מ דבתר ידיעה אולי'. ותקש' הא אמרי' במתני' נזי' שגלח ואח"כ גנדע לו שיש טומא על מלאת עליו נזי' טמא או סתם אס טומאה ידיעה אולי' ונ"ל לתר' טומאה דמי דבוישא סבר הכי' קרבנותיו בטומאה וע"כ צריך להביא קרבנותיה אחרי' וריכ"י: אנו לילך אחר טומאה דאי אולי' בתר ידיעה כבר עבר גיורותיו דאבותי אל פסק גיורותיה

סג:

אמר רבא ת"ש עד שלא גילח בין כך ובין כך סותר היכי דמי אי דאיתידע ליה תוך מלאה צריכא למימר דסותר. ל"ע מאי קאמר הא אינטריך לאשמועי' דיש טומאת התהום סתומה כגון שנודע לו עד שלא גילח וגרסא לפרש דמיתורא דמתני' דייק דמדויקא דרישא נפקא מדקמני נודע משגלח:

ועדיין תיבעי דך. הש"ס הולך

ומפרש הך פשיטומא דרבא דרך קשיא ומירון ואף צע"א דרמי בר חמא הולך ומפרש הטעם בלורך: **ו**עדיין תיבעי דך בודחו סותר או ד' סותר. ומה היה פשיטומא דרבא ומשיב למאן אי לרבנן פשיטא דכולהו סותר כדאמר לעיל בפרק ג' (דף טז.) דלף נטמא אחר מלאת סותר [שלשים] מדרבנן ואי ר"א הא אמר כל אחר מלאת ז' סותר: **ה**נני מי"י. דקאמר ר"א אחר מלאת ז' סותר כי נטמא אחר מלאת והא דקא מיבעיא ליה תוך מלאת הוא או דילמא שאני הכא ידיעה אחר מלאת והיינו צע"א דרמי בר חמא ופשיט ליה מנייה ממתני' גופה דלוקמנין כר"א וקתני אס עד שלא גילח נודע לו בין כך ובין כך סותר ולא מפליג בין נטמא קודם מלאת לנטמא לאחר מלאת וצנטמא אחר מלאת פשיטא לך דאינו סותר כ"א ז' לר"א והכי נמי כי נטמא לפני מלאת דאינו סותר כי אס ז':

לתרומה טמא. כיון שהוא מוטל לתחבה של דרך אי אפשר לו לעבור כי אס דרך עליו ויאהיל לגזיר ועושה פסח טעור דעיו עומאת התהום כד"א לתרומה טמא שאין לו מקום לעבור אס לא לו דרך לעבור טעור אף לתרומה כד"א לתרומה טמא שנמצא שלם אצל משובר ומפורק אפילו אין לו מקום לעבור טעור דשאנ' בין פרקין עבר ובקבר אפילו כ"א ז' לר"א והכי נמי כי נטמא לפני מלאת פשיטא לך דאינו סותר כי אס ז':

טעור אצל אס נמצא בקצר ועצר דרך עליו אפי' משובר ומפורק טמא שהקצר מנרפו ליטמא בזהל כדדרשנין או בקצר לרבות קצר סמום שהעובר אף כנגד הריקן שצקצר מטמא בזהל כדפרשיט לעיל: **ב**מה דברים אמורים. דחיישינן שמא בין פרקין עבר וטהור במהלך על רגליו שאפשר שלא יגע ושלא יסיט ושלא יאהיל אצל טעון משאו או רכוב על גבי בהמה אינו יכול להלך כל כך וזקוף שלא יטה עצמו ללדדין וטמא דאין זו ספק טומאה כרה"ר אלא ודאי ניטמא דהאיל: **ב**מה דברים אמורים. דאין לו מקום לעבור דטהור צנומאת התהום אצל צנומאה ידועה [שלשתן טמאים] תרומה ומזיר ועושה פסח ומפרש ואילי מאי יהיו טומאה ידועה דמכיר זה א' בסקוף העולם: באפילה ובנקיקי הסלעים. אצל אינו מכוסה: **צ**פה אינו מטמא לענין שרץ דתניא **ס**פק טומאה **צ**פה בין בבלי"ם. שיש מים בכלי ושרץ קף על פני המים ספק נגע בכלי ספק לא נגע או בקרקע צמים שעל גבי קרקע? ר"ש אומר בכלי טמא בקרקע טעור ודאי נגע? טמא בכל מקום שהוא שורץ: ספק נגע? דוקא על הארץ טמא אס היא טומאה כרה"י אצל כפה שאינה קצוע? לא ודמספקא? לן אי דוקא על פני המים מטהרינן או הוא הדין כפה באויר שזורקה אדם באויר מטהרינן ממעוטא דעל הארץ:

לא נגע או בקרקע צמים שעל גבי קרקע? ר"ש אומר בכלי טמא בקרקע טעור ודאי נגע? טמא בכל מקום שהוא שורץ: ספק נגע? דוקא על הארץ טמא אס היא טומאה כרה"י אצל כפה שאינה קצוע? לא ודמספקא? לן אי דוקא על פני המים מטהרינן או הוא הדין כפה באויר שזורקה אדם באויר מטהרינן ממעוטא דעל הארץ:

קודם שעשה פסחו ה"ז טמא וגדחה לפסח שני והכי מפורש עלה בתוספתא צברייתא דמסכת מזיר (פ"א ה"א) ושל פסחים (פ"ו ה"ה): **א**צל יש לו מקום. רחצ לעבור שלא על המת אף לענין אכילת תרומה טעור ז': ה"ג **ז**ד"א דמהלך בין פרקין טעור במהלך ברגליו. שיכול לכוין ולפסוע צמים שלא יגע ט' ושלא יאהיל: **א**צל טעון או רכוב טמא. צנומאת התהום. והאי דכתב צקצרים לו אפילו צמיר ועושה פסח טמא טעוה הוא: **א**צל צנומאה שהיטה ידיעה. לשום אדם: **ש**לשתן טמאין. ואפילו מזיר ועושה פסח ט' ועושה פסח שני ואע"פ שכבר עשו פסחים צפקא ראשון: **ב**תנן או צלזריות. (ג) שהיא טומאת התהום דאפשר שלא הכיר צו אדם מעולם שהרי תנן יכול להסתגלל עליו ע"י רוח וצלריות עשוין להסתגלל ממקום למקום. אצל ימים [ואפילה] ונקיקי סלעים הואיל והן חלולין ויכול אדם להסתכל בהן ע"י הדחק (א) ואפשר שאדם אחד מכיר בהן שהניץ בתוכו ואין זו טומאת התהום: **ו**לא אמרו. שהותרה טומאת התהום אלא לעומאת מת בלנד אצל לענין צו וצוה לא: ה"ג **כ**פה אינה מטמאה לענין שרץ. כלומר אע"ג דטומאת מת כפה מטמאה בספק מגע דכתנן ונמצא מת קף על פני המים לענין שרץ מיהא אינה חשונה לטמא מספק שאס שרץ קף על פני המים ספק נגע צו ספק לא נגע צו ספקו טעור: **ד**תניא **ס**פק טומאה **כ**פה. כלומר טומאה כפה והוא ספק אס נגע צה אס לא נגע צה: **צ**ין. שהיא כפה צמים שצכלים בין צמים שצקרקע טעוריה:

אבל אס נטמא אחר מלאת קודם הבאת קרבנותיו לרבנן או קודם גילוח לר"א הא ודאי אולי' בתר ידיעה: מוטל ברחבה של דרך. ומלאה את כל הדרך וא"א

הכותים אין להם פרק תשיעי נזיר

אמר רבא ס"ש. מדקמני מתני' אס נודע לו עד שלא גילח בין כך ובין כך בין טומאת התהום בין טומאה ידועה סותר ואוקימנא לה למתני' כר"א וקחזינא מיהא דקפסיק ואמר כל אימת דאיטמני צמוך ימי מלאת בין לאחר ימי מלאת דסותר: **ו**דאיסידע ליה

אימת אילימא צמוך ימי מלאת צריכא למימר. דסותר בתמייה. אלא לאו שמע מיניה דאיתידע ליה לאחר מלאת וקאמר דסותר דבתר טומאה דהוי צמוך ימי מלאת אזלינן: **ו**עדיין סיבעי לך. כיון דלאחר מלאת קאי ז' סותר ותו לא או דילמא כיון דניטמא צמוך ימי מלאת סותר את כולן: **ו**למאן. קמיבעיא לך אי לרבנן וקודם הנחת קרבנותיו פשיטא דכולן סותר: **ו**אי לר"א. וקודם תגלחת הא שמעי' ליה דלמר צפרק מי שאמר הריני מזיר מגלח (לעיל דף טז): כל לאחר מלאת ז' סותר: **א**מר לך. רמי צר חמא לעולם אליבא דר"א קמיבעיא לי והכי קמיבעיא לי הני מי"י: **ד**ללאחר מלאת שצעה סותר ותו לא כי ניטמא לאחר מלאת והאי כיון דניטמא לפני מלאת מודי צה ר"א: **ד**בתר טומאה דהות צמוך ימי מלאת אזלינן: **א**ו דילמא כיון ידיעה לאחר מלאת הוא. שכבר הביא קרבנותיו ג'ו' הוא דסותר ותו לא: ה"ג **ו**מינה הא דקסני בין כך ובין כך סותר ולא קמפלגי ש"מ. כלומר ומיפשט ליה ממתני' גופיה דמדקמני בין כך ובין כך סותר ולא קמפלגי בין ז' דניטמא קודם מלאת בין לאחר מלאת דהא מתני' ל' אימת דניטמא בתשמע ואוקימנא לה כר"א דלמר כל לאחר מלאת ז' סותר ותו לא ש"מ נמי דאפילו היכא דניטמא צמוך מלאת כיון ידיעה לאחר מלאת הוא ד' סותר ותו לא: לישנא אחריתא **א**מר רבא ס"ש. ולרבא לית ליה דרבי יוחנן דמוקים לה למתני' כר"א ולא כרבנן דקסבר רבא מתני' נמי מיתוקמא כרבנן דמודו רבנן גבי

טומאת התהום דאע"ג דצעלמא תגלחת לא מעכבא לגבי טומאת התהום חשיבא שאס נודע לו עד שלא גילח ט' קפסיק ומני בין דנטמא לפני מלאת בין לאחר מלאת דאס נודע לו לאחר מלאת קודם גילוח אע"ג דהביא קרבנותיו סותר דצזו מודו רבנן לר"א דתגלחת הויא חשובה לענין טומאת התהום וש"מ דסותר ועדיין מיבעי לך כ' אמר לך רמי צר חמא לעולם אליבא דר"א קמיבעיא ליה והכי קמיבעי ליה ה"מ דלמר ר"א דאינו סותר אלא ז' היכא דנטמא נמי לאחר מלאת וו'הא כיון דניטמא לפני מלאת מודי לכו לרבנן דסותר את כולן דכמאן דנודע ו' צמוך מלאת דמי או דילמא שאני הכא דכיון ידיעה ליתא אלא לאחר מלאת שצעה הוא סותר ותו לא. ומינה איכא למישמע מיניה דהא קתני בין כך ובין כך סותר וקא משמע ט' מתני' לא שגא בין היכא דניטמא לפני מלאת ליהיכא דנטמא לאחר מלאת דסותר את כולן ולא מיפלגי צה ר"א ורבנן ש"מ דלר"א נמי כיון דטומאה הות צימי מלאת דסותר את הכל: ס"ר **ה**מואל **מת**. טמון בדרך צתנן בין צלזריות ומוטל לרחצו של דרך ואין לו מקום לעבור אלא עליו ובשעה שהולך עליו לא הכיר צו שהוא תחתיו לענין ט'אכילת תרומה טמא וצמזיר ועושה פסח טעור ואינו נריך לעשות פסח שני. ובכל אלו שאמרו דצמזיר ועושה פסח טעור כשנודע לו לאחר שעשה פסחו אצל נודע לו קודם שעשה פסחו ה"ז טמא וגדחה לפסח שני והכי מפורש עלה בתוספתא צברייתא דמסכת מזיר (פ"א ה"א) ושל פסחים (פ"ו ה"ה): **א**צל יש לו מקום. רחצ לעבור שלא על המת אף לענין אכילת תרומה טעור ז': ה"ג **ז**ד"א דמהלך בין פרקין טעור במהלך ברגליו. שיכול לכוין ולפסוע צמים שלא יגע ט' ושלא יאהיל: **א**צל טעון או רכוב טמא. צנומאת התהום. והאי דכתב צקצרים לו אפילו צמיר ועושה פסח טמא טעוה הוא: **א**צל צנומאה שהיטה ידיעה. לשום אדם: **ש**לשתן טמאין. ואפילו מזיר ועושה פסח ט' ועושה פסח שני ואע"פ שכבר עשו פסחים צפקא ראשון: **ב**תנן או צלזריות. (ג) שהיא טומאת התהום דאפשר שלא הכיר צו אדם מעולם שהרי תנן יכול להסתגלל עליו ע"י רוח וצלריות עשוין להסתגלל ממקום למקום. אצל ימים [ואפילה] ונקיקי סלעים הואיל והן חלולין ויכול אדם להסתכל בהן ע"י הדחק (א) ואפשר שאדם אחד מכיר בהן שהניץ בתוכו ואין זו טומאת התהום: **ו**לא אמרו. שהותרה טומאת התהום אלא לעומאת מת בלנד אצל לענין צו וצוה לא: ה"ג **כ**פה אינה מטמאה לענין שרץ. כלומר אע"ג דטומאת מת כפה מטמאה בספק מגע דכתנן ונמצא מת קף על פני המים לענין שרץ מיהא אינה חשונה לטמא מספק שאס שרץ קף על פני המים ספק נגע צו ספק לא נגע צו ספקו טעור: **ד**תניא **ס**פק טומאה **כ**פה. כלומר טומאה כפה והוא ספק אס נגע צה אס לא נגע צה: **צ**ין. שהיא כפה צמים שצכלים בין צמים שצקרקע טעוריה:

כמיצ

חצי הדרך או רובו וחצי האחר מופלג הימנו מצד שמאלו עד חצי הדרך או רובו וההולך דרך ישרה לפניו א"א שלא יאהיל על חצי האחר אפ"ה טעור שאנו תולין' שיעיקם דרכו: בד"א דתלינן שעבר בין הפרקים במהלך:

מסורת הש"ס

א) [לעיל טז: לעי: מז.],
ב) פסחים פ"א: [עד סוף הענין],
ג) זבחים כג. [פסחים פ: ע"ש ודף פא:],
ד) תוספתא דטהרות פ"ה [טהרות פ"ד מ"ח],
ה) גי' א"מ אי אפשר שאין אדם,
ו) [לכאורה ז"ל ומספקא לן וכו' והוא דיבור צפני עצמו וכן מוכח במו"ט ע"ש דלפניו היה דברי מוס' הללו ריש סד.],

הגהות הב"ח

א) רש"י ד"ה ה"ג וכו' גמרי' לה הס"ד ואח"כ מ"ה בד"א צנומאת התהום:
ב) ר"ח צתנן או צלזריות הרי היא:

הגהות התוספות

1. ז"ל אעו. 2. ז"ל ע"ג קרקע טעורה. 3. ז"ל מגעו. 4. ז"ל מגעו. 5. ז"ל קטעה. וכו' כסי'. 6. ז"ל ומספקא.

מוסף רש"י

שאין לו מקום לעבור. שמחזיק וממלא את כל רוחב הדרך. אף על גב דטומאת ודאי היא, כיון דהיא שעתא דעבר עליה טומאת התהום הוא, שלא היה שום אדם ודעתו שם, ואף לזה לא נודע עד שנשתנו קרבנותיו, הלכא למשה מסעי היא שזרקין עליו את הדמים (פסחים פ"ג), אבל יש לו מקום לעבור אף לתרומה טהור. דהוי ליה ספק טומאה צרשות הרבים וספקיו טעור (שם). בד"א. דכי נמצא את כל הדרך טמא (שם), מפני שהקבר מצרפו, שכל הקצר מטמא בזהל ואפילו ריקן שבו דקמי' או בקצר (שם), דמשובר ומפורק טעור (שם). אבל טעון משוי, על כרחו הולך על ועד לבאן ולבאן ומתאיל על לדיו (שם). בד"א. דמזיר ועושה פסח טעור (שם), אבל טומאה ידועה. שידעו שאדם נקבר שם (שם), היה טמון בחבן או בצלזריות. טומאה מכוסה מכל אדם היא זו שמא לא אכנסו או עבר או תנן נפל עליו ולא הכירו צו בני אדם מעולם, אצל מים ואפילה ונקיקי הסלעים אין זו הטומאה מכוסה ועלמה, שהלכין יכול לנאות ולא גמרי' להנאת אלא בטומאה שהיא צתהום (ז"ל צתהום) המטמא מן הכל (שם), ודא אמרו טומאת התהום. דהותרה טומאת התהום (פ' צמזיר ועושה פסח (שם) וזבחים כג.). אלא למת בלבד. צנומאת המת בלנד (זבחים כג.). אצל שגר טומאות ספק לא הותרו אלא טומאה (פסחים פ' ג). ספק טומאה צפה. שרץ מת קף על המים ספק נגע ספק לא נגע. אף כשאת יסידו ספקו טעור (וחלין ע"ב.).

פ'י הרא"ש (המשך)

לעבור אלא לא שיאהיל עליו: אבל יש לו מקום לעבור. שאינו ממלא כל רוחב הדרך: דאס לתרומה טהור. ספק טומאה אלא בהיה' ספקו טהור. אבל מצאו משובר לחתיכותו או מפורק לאיברים. אפי' אין לו מקום לעבור כגון החצי המה מוטל בעד ימין עד

^[1] נראה דל"ל ועל לא דתנן צתמני' אס עד וכו'. צ) נראה דל"ל ולכן מפרש ליה אליבא דר"א